

Varje människa bär på en unik livsberättelse

”Det finns en spricka i allt, det är så ljuset kommer in”, sjunger Leonard Cohen. I en tid då våra vanliga livsvillkor hotas, och mobiltelefonen varje dag berättar att människor dör, kan ljuset falla in så att det viktiga i livet blir synligt. Frågan är vad vi gör med våra nya insikter.

Klockan 14 plingar det till i många telefoner. Notiser från nyhetsapparna redovisar hur många som har rapporterats döda i Corona det senaste dygnet. Siffrorna fladdrar förbi. 135 ena dagen, 99 nästa och 87 dagen därpå. Omkring 3500 döda sammanlagt.

Bakom siffrorna döljer sig människor med namn och erfarenheter, ansikten och kroppar. De har levt sina liv i sorg och glädje, i gemenskap och ensamhet, i kärlek och vrede. Varje människa bär på en unik livsberättelse. Och hennes värdighet är större än bara en siffra i nyhetsflödet.

Det kommer att dröja innan telefonerna slutar att ge sig till känna vid tvåtiden varje dag. Hela situationen tär på oss, hur länge ska den pågå? Vi känner vanmakt inför allt, redan utsatta får det än svårare, hotande hungersnöd för miljoner, förtvivlan över livsverk som går i kras. Risker är att man blir likgiltig och stänger av.

Under pandemin har döden blivit mer synlig. Den har kommit närmare, rört vid oss och ställt sina frågor. Vi påminns om det vi inte vill tänka på; livets gåva och gräns, hur skört allt är. Orden ur Psaltarens tjugotredje psalm kan ge trygghet: ”Inte ens i den mörkaste dal fruktar jag något ont, ty du är med mig”.

Vandringen i dödsskuggans dal ger upphov till ett nytt samtal. Till eftertänksam dialog om det egna livet. Och till en samhällsdialog om nuet och framtiden. I ljuset av sin ändlighet har människan alltid sett möjlighet till omprövning, att ta tag i något och bli kvitt det som skavar. En chans till nystart alltså, för oss som enskilda, för vårt samhälle och för vår värld. En chans att flytta fokus från sig själv till ett gemensamt arbete för medmännisklighet och solidaritet.

Låt oss därför använda tid till eftertanke kring vilken värld vi vill leva i. Frågorna finns där: Vad är det som händer med samhället nu? Vad har vi förlorat och vad har vi vunnit? Vad har vi insett att vi vill lämna bakom oss? Vilken är den nya berättelsen om vår värld?

Pandemin ger möjlighet till en transformation. Den kan vara smärtsam. När frågor kräver oss på ärlighet och sanning kan det göra ont, både i den enskilde och i samhällskroppen. Det betyder inte att allt måste bli annorlunda. Somligt ska såklart bli som tidigare. Vi har ju fått syn på så mycket som vi är tacksamma för och saknar. Men annat behöver verkligen förändras. Somligt behöver dö för att något nytt ska kunna växa fram.

Filosofen Jonna Bornemark kom för något år sedan med boken ”Det omätbaras renässans”. Hon beskriver en samhällsutveckling med ökade krav på dokumentation, strategier och planer. Bornemark målar bilden av en tid med övertro på att allt går att lösa genom att spalta upp, mäta och kvantifiera.

Hon menar att vi håller på att förlora blicken för det som är riktigt viktigt och att betydande värden riskerar att gå förlorade genom den "förpappring" som präglar samhället.

Pandemin har satt fokus på vad som är viktigt. Att leva och att rädda liv, att förhindra smitta och skydda de sköra, att älska och därför sakna varandra. Kanske kan ett nytt samtal, med döden som förståelsehorisont, ge möjlighet också till långsiktig förändring. Hur satsar vi om livet inte är självklart? Hur blir vi kvitt förpappringen? När livet är som vanligt igen, tänk om vi då kunde ha lärt oss att fästa blicken på det som är omistligt i en verksamhet, i ett samhälle. I ett liv.

I en tid av hotade livsvillkor kan ljuset hitta oss på nya sätt. Under vandringen i dödsskuggans dal kan omätbara värden få en renässans, som till exempel att få leva en vanlig dag, att få ge och ta emot kärlek och att få bottna i nåden. Allt kan omvandlas till tjänst för medmänniskans bästa.

Fredrik Modéus, biskop i Växjö stift

Debattartikeln publicerades i Smålandsposten 200520 och Barometern 200522